

Bu adamyň kommunizm bilen bagly ýatlamalary bar...

Category: Kitapcy, Publisistika, Ýatlamalar

написано kitapcy | 26 января, 2025

Bu adamyň kommunizm bilen bagly ýatlamalary bar... YOLDAŞ KOMISSAR, BU ADAMYŇ KOMMUNIZM BILEN BAGLY ÝATLAMALARY BAR, NÄME EDELİ? AL ONY, AL, AL, AL!

Beter gyssanýaryn. Gijä galdym. Tegelek kyrk ýedi ýyl geçipdir.

Çaltlyk bilen öýüme gidýärin. Has dogrusy, gitjek bolýaryn. Emma çalt ýöräniň bilen bolaýanok.

Şol gün Suw edarasynyň diwarynyň üstünde ýaraglar partlandan soň çaltlyk bilen gaçmalydygyny pikir edipdik. Emma daş-toweregimiz adamdan doludy we hemmeler özüce birhili halas boluş ýoluny saýlaýardy. Netijede biri-birimiz bilen çaknyşýardyk, howsala düşende janymyzy halas etmegiň duýgusynda öňümüzden çykanlary depgiläp, itekläp geçjek bolýardyk.

Düýn howa menzilinden Taksime sary ýola çykdym, emma iň köp Lewente çenli gidip bildim. Ondan soñy ýok! Awtobus, metro, taksi... hiç biri ýok! Edil ýöne rayata näme bolsa şo bolsun diýlen ýeri-dä! Müñ bir atraksiýa bilen ýoluň bir bölegini ýöräp geçäýeniňizde-de Taksim meýdanynyň golaýynda öňüňi polat diwarlar kesýär. Ahyrynda meýdana ýetdim, öyüme bir-iki yüz metr galdy. Emma ol gysgajyk aralygam aşar ýaly däl. Barýerler, barýerler... Polisler, polisler...

Kyrk ýedi ýyl öň şu ýerlerde ýarag sesleriniň aşagynda ylgaşlaýardyk. Ýoluň gyralarynda «fruko» polisler we polis awtoulaglary bardy. Panzerler suw pürküp, ses we göz ýaşardyjy bombalary atyp, nämäň-nämedigini bolmän ikiýana gaçýan adamlary mazaly pytradýardy.

Negözel Taksim meýdany şol wagt üstüne syçran ganyň hapasyny dagy-duwara aýryp bilmedi. Birem hapasy görünmesin diýip, garaňky kölegäniň aşagyna itildi. Gadagan-da, gadagan, bolany! Aslynda Taksim meýdany gadagan däl. 1-nji maýam gadagan däl. Yöne şu ikisiniň bir ýere gelmegi gadagan!

A meniň ýadymda bolsa şu ikisi kyrk ýedi ýyl bări ýaşap gelýär.

1977-nji ýylyň 1-nji maýy, Taksim / Fotosurat: Joşkun Aral
* * *

Kyrk ýyl çemesi wagt öň Leningradda baýdaklar we şarlar bilen 1-nji maý baýramyna gidenimde, birden gözlerim dolupdy. Biziň ýurdumyzda nämüçin bular ýaly baýram bolmaly däl!

Şol wagt okaýan fakultetimdäki iň ýakyn görün kursdaşlarymdan biri bolan gresiýaly kommunist Ýanise «ganly 1-nji maýymyz» hakda näçe gezek gürrüň berenimi özümem bilemok...

Birnäçe ýyl geçenden soñ, ýalňyşmasam 2015-nji ýylyň ganly iýün-noýabr döwründen birküç aý soñ bolmaly, Gresiýada onuň

bilen didarlaşanymda, men ýene onuň soraglaryna jogap beripdim we yzyndan agyr ümsümlik aralaşypdy. Ol şonda:

– Aý-how, sen näçe ýyl öñem şobır zatlary aýdardyň. Siziň ýurduňyz hiç üýtgänokmy? – diýip sorapdy.

Bular ýaly sorag bilen yüzleşmek juda agyrdy! Dogrudanam, biziň ýurdumyz hiç üýtgänokmyka? Gadagançylyklar, basyşlar hiç gutarmaly dälmikä? Bary-ýogy bir baýramçylyg-a bu!

Wah, hawa-la, hernä, bu ýyl ölüm-ýitim ýok, şoňa-da şükür etmeli. Gülle bar, ýöne plastiki gülle. Birem ýetmişinji ýyllarda ýok göz ýaşardyjy gazymyz bar. Ýöne şertlerimiz barybir geçmişini garaňky we diýdimzor ýörelgelerini ýatladyp dur.

Men şol wagt Ýanise jogap berenimde degişjek bolupdym:

– *Biziň ýurdumyz tutanýerlidir, özüne mahsus syýasy durnuklylygyndan aňsat el çekmeýär.*

Tutanýerli... Kararly... Özdiýenli... Näme diýseňiz diýibermeli.

Şol ikiarada ýene «hormatly ötegcilerden» käbirlrrini diňledim. Nämemiş, «Bu 1-nji maý babatda iki tarapam öz diýenine tutýarmış...» Aperin, siziň wyždansyz we «deňagramly» tereziňize!

NAİL GÜRELİ

1 MAYIS 1977

**TÜRKİYE DEVRİMCİLERİNİN
"İKİ 1 MAYIS" BELGESELİ**

OZAN YAYINLARI

* * *

Düýn öýüme barýarkam, özumi labirinte goýberilen syçan ýaly

duýdum. Barýerleriň başyny tutup duran polislerden birine ýakynlaşyp, «Jan dogan, meniň aladam diňe öýüme ýetmek» diýen sözümi hiç özüme gelişdiremok.

Kelläme «anarhistpisint» pikirler gelýär. Meselem, şol wagtlar dünýä inmändigi görnüp duran şu ýaşajyk poliseýlere ýakynlaşyp, şeýle diýesim gelip dur:

– *Oglanlar, men 1977-nji ýylda şu meýdandadym we ýaraglar ot açmazdan öñem «Ýaşasyn birinji maý!» diýip gygyrýardym.*

Näme ederlerdi eýse? Ilki geň galarlardy näme-de bolsa...

Soňam, belki-de, yzky hatarlardan köp eşdilýän şol meşhur «döwlet howpsuzlygyny üpjün etmek» jümlesi eşdilerdi:

– Alyň, ýygnaň muny, al, al, al!

Hiç zadam diýmedim, ýöne edil hazır özümi tussag astyna alynan ýaly duýýaryn.

Diňe men däl, ýatlamalarymam tussag astyndady.

– Ýoldaş komissar, bu adamyň kommunizm bilen bagly ýatlamalary bar, näme edeli?

– Al ony, al, al, al!

Taksim meýdany tussag astynda. Menem. Ýatlamalarymam...

Edil hazır hemmämiz tussag astynda göz-göze kaklyşýarys. Geň galyjylykly duýgy bilen bolýan zatlara düşünjek bolup ýanymyzdan geçip barýan turistlerem, ikiýana garanjaklap duran polislerem muny duýanok.

* * *

Düýn gussaly Taksim meýdanynyň fotosuratlaryndan birinde «Respublikamyzyň yüzünji ýyly gutly bolsun!» diýlip ýazylan ýazgy gözüme ildi.

Gutly bolsun elbetde, ýöne aradan geçen şunça wagtyň içinde bir garyş ýol aşyp bildikmikä eýse?

Saraçhana gala diwarlarynda görülen adatdan daşary öňüni alyş çäreleriň 1-nji maýyň simwolyna öwrülen fotosuratlaryna seretdim-de... Hamana, Troýa uruşunda duşmanlar bilen söweşmäge taýýarlyk görülyän ýaly. Serhet zastawalarynda bular ýaly sak durýan däldirler!..

Soňky saýlawlaryň birinji partiýasy RHP-niň başlygy Özgür Özel düýnki çäreleriň ertirki bölegine gatnaşypdyr. Eger soňuna çenli duran bolsa, belki-de, olam nyşana alynyp bilnerdu. Megerem, şu günüki prezident bilen duşuşygyna ýaraly halsa giderdi. Dogrusy, ýara diýilýän zat diňe ganyň akanda bolmayar... Meselem, meniň ýaralarymyň birem kyrk ýedi ýyllap şu meýdan bilen baglanyşyklydyr.

Şeýle-de, prezident «Ýurdumyz bilen birlikde bütin dünýäde bellenýän 1-nji maý Zähmetkeşler we Raýdaşlyk gününü tüýs ýüregimden gutlaýaryn» diýip gutlag sözünü paýlaşypdyr...

Göreliň, Türkiye ikinji ýüzýyllygynyň bir 1-nji maýyny Taksim

meýdanynda belläp bilermikä? Göreliň, günleň bir günü prezidentimiz bizi Taksim meýdanyndan gutlarmyka? Siz näme diýýärsiňiz, kyrk ýedi ýyl öň 1-nji maýda ýaralanan bizler şol günleri görüp bilermikäk?

Hakan AKSAÝ.

@AksayHakan
aksayhakan@gmail.com

«T24» internet gazeti, 02.05.2024 ý. Publisistika